

NOOM
Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten

www.netwerknoom.nl

Jaarverslag 2021

De kracht van diversiteit

Ondanks de coronapandemie - of misschien wel juist dóór de pandemie - was 2021 voor het NOOM een buitengewoon hectisch jaar dat veel heeft gevraagd van het improvisatie- en uithoudingsvermogen van álle leden van het NOOM-netwerk. Zij moesten steeds weer alles in het werk stellen om lopende activiteiten te continueren én een antwoord te vinden op de vele uitdagingen die op hun pad kwamen.

De focus lag daarbij op de thema's omgaan met COVID en de informatievoorziening hierover, armoede, eenzaamheid, digitalisering, cultuursensitieve en cultuurspecifieke zorg en wonen. De mogelijkheid om ook lokaal met deze thema's aan de slag te gaan werd ons geboden door het project **'De kracht van diversiteit, versterken van (lokale) netwerken t.b.v. ouderen met een migratieachtergrond'** dat we dankzij de financiële bijdrage van het ministerie van VWS medio 2021 konden starten. Bij het opzetten en uitvoeren van de activiteiten in de tweede helft van 2021 was dan ook een belangrijke rol weggelegd voor de 12 nieuwe **netwerkversterkers van NOOM**: ervaren professionals die zelf een migratieachtergrond hebben, naast goede contacten met zowel (organisaties en netwerken van) migranten-ouderen als met lokale instellingen voor zorg en welzijn, met beleidmakers en met politiek.

Ook het door het ministerie van VWS gesubsidieerde project **'Vitaal en weerbaar na Corona'** van KBO-PCOB, ANBO, Alzheimer Nederland en NOOM gaf ons de nodige ruimte om (methodieken en activiteiten te ontwikkelen met het doel) ouderen te ondersteunen om hun leven na corona zo goed mogelijk weer op te pakken. Het NOOM heeft hiertoe vrijwilligers getraind om telefonisch, maar vooral ook door middel van huisbezoeken, gesprekken te voeren over de gevolgen van corona, en om signalen op te vangen en waar nodig deze door te geleiden naar beroepskrachten.

Belangrijk onderdeel van 'Vitaal en weerbaar na Corona' was het opzetten van activiteiten om ouderen vertrouwd te maken met digitaal contact en hun digitale vaardigheden te vergroten viel hieronder. Dat de behoefte hieraan enorm is kwam in 2020 al duidelijk naar voren en vormde de aanleiding om in 2021 toe te treden tot het *Netwerk Digitale Inclusie 55+*

Rotterdam. In dat kader was NOOM één van de organisaties die meewerkten aan de pilot om jongeren met een migratieachtergrond te trainen om migrantenouderen te helpen om digitaal vaardiger te worden, de zgn.

'cultuursensitieve digicoaches'. De deelname aan dit netwerk maakte het ook mogelijk om aan 30 vrijwilligers van NOOM laptops of tablets beschikbaar te stellen en een cursus aan te bieden, zodat zij beter in staat zijn om hun werkzaamheden uit te voeren.

Want de afgelopen 2 jaar is gebleken hoe groot de behoefte is onder ouderen én vrijwilligers met een migratieachtergrond aan enerzijds ondersteuning en anderzijds devices om aan de digitale samenleving te kunnen (blijven) meedoen. NOOM leverde ook een bijdrage aan het initiatief van het Netwerk Digitale Inclusie 55+ **Week van het Extraatje010** om oudere Rotterdammers met een laag inkomen te informeren over verschillende inkomensondersteunende regelingen en hen direct te helpen bij het (digitaal) aanvragen ervan.

Vrijwilligers en sleutelfiguren vormen de basis van het werk van NOOM. **Waardering van sleutelpersonen en vrijwilligers, alsook van zelforganisaties en informele netwerken**, is iets waar NOOM sinds jaar en dag voor pleit. Eén van de eyeopeners van de coronapandemie was hoe belangrijk vrijwilligers zijn om de samenleving draaiende te houden. In het geval van migrantenouderen vormen zij de onmisbare brug naar zowel individuele ouderen als naar hele gemeenschappen die anders buiten beeld - en daarmee vaak ook buiten bereik - blijven.

Ook het belang van **informatie die aansluit op de taal, cultuur én specifieke situatie van kwetsbare groepen**, zoals migrantenouderen, is tijdens de pandemie onomstotelijk vast komen te staan. Het is belangrijk om deze lessen vast te houden en door te trekken naar al die velden en sectoren waar het bereiken van mensen in een kwetsbare positie moeizaam verloopt. Als NOOM hebben we een bijdrage geleverd aan betere informatievoorziening aan vrijwilligers, sleutelfiguren en professionals door middel van onze **website** en **nieuwsbrief**, maar vooral ook door middel van de wekelijkse **WhatsApp berichten**, evenals door middel van onze publicaties speciaal gericht op de vrijwilligers en sleutelfiguren zoals:

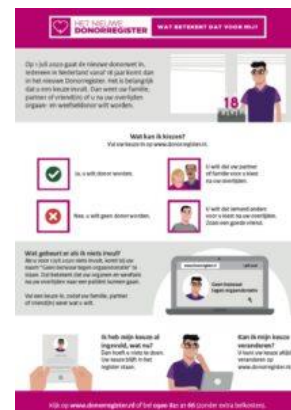
- **Overzicht cultuurspecifieke woon-, zorg- en welzijnsinitiatieven**
- **Corona-oproep, adviezen en voorlichtingsmaterialen**
- **AOW en pensioen: 5 dingen die iedereen moet weten**
- **Alcohol en ouder worden gaan niet goed samen**

- **Ouderenmishandeling – Signalering door vrijwilligers**
- **Factsheet donorregistratie**

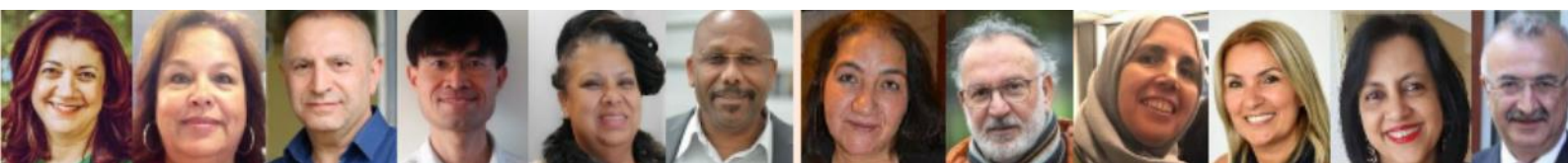
Ook met de 10 filmpjes in eigen taal over het belang van het maken en registreren van de keuze om al dan niet donor te worden binnen de informatiecampagne van het ministerie van VWS *'Het nieuwe donorregister. Wat betekent dat voor mij?'*, leverde het NOOM een bijdrage aan een betere informatievoorziening aan oudere migranten en hun naasten (zie <https://netwerknoom.nl/2020/12/18/het-nieuwe-donorregister-wat-betekent-dat-voor-mij/>).

Daarnaast vormden ook *LinkedIn* en *Twitter* (zie: [Tweets-NOOM-2021](#) voor de highlights) belangrijke middelen om iedereen die geïnteresseerd is in migrantenouderen en/of NOOM te informeren over zowel onze activiteiten en standpunten als die van relevante anderen.

In een aantal projecten, evenals bij het reageren op het beleid met betrekking tot ouderen, trok het NOOM stevast samen op met de andere organisaties. Zo kreeg de samenwerking met de andere ouderenorganisaties gaandeweg vastere vorm in de zgn. **Seniorencolitie**, bestaande uit **ANBO**, **KBO-PCOB**, **Koepel Gepensioneerden** en **NOOM**. Door gezamenlijk op te treden op belangrijke thema's - zoals de koopkracht van ouderen, corona en de toekomst van de zorg - zijn we beter in staat om de belangen van álle ouderen in Nederland te behartigen. Noemenswaardig was in dit kader de uitnodiging van informateur Hamer aan de ouderenorganisaties, zodat zij direct van henzelf kon horen wat de prioriteiten van het nieuwe kabinet zouden moeten zijn met betrekking tot ouderen. Aansluitend op de [NOOM-reactie op de dialoognota over de zorg in 2040](#) is door het NOOM gepleit voor:

- het verkleinen van de tweedeling in de samenleving en meer ruimte voor diversiteit
- meer aandacht en ruimte in buurten en wijken voor migrantenzelforganisaties en niet verschuilen achter 'geen doelgroepenbeleid'
- (meer) verpleeghuizen met cultuurspecifieke zorg in plaatsen waar veel migrantenouderen wonen moet vanzelfsprekend zijn
- betere ondersteuning in het traject van thuis naar het verpleeghuis
- de zorg toegankelijker te maken voor migrantenouderen.

Daarbij ondersteunde het NOOM het pleidooi van de andere ouderenorganisaties om de *kostendelersnorm* af te schaffen en meer/betere ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers, ook financieel. We zijn meer dan trots dat voor het eerst de gehele problematiek van migrantenouderen en de urgentie die deze vereist meegenomen zijn als thema voor een kabinetsformatie.

Ook met belangenbehartigers als *LCR en FNV* was er intensief contact en samenwerking in 2021. Een goed voorbeeld hiervan was *de gezamenlijke manifestatie op 19 mei* van een alliantie van maatschappelijke organisaties, waaronder naast de ouderenorganisaties ook o.a. de Woonbond, Ieder(in) bij de Tweede Kamer. Doel was te laten zien waar het beleid van de afgelopen jaren toe geleid heeft en, als er geen drastische veranderingen komen, waar het nog toe kan leiden: nog meer ongelijkheid en een nog grotere armoedeproblematiek in het rijke Nederland. Tijdens de manifestatie werd onder meer de *petitie "Stop armoede en dakloosheid: de kostendelersnorm uit de wet!"* aangeboden aan de nieuwe Tweede Kamer met het verzoek dit mee te nemen naar de onderhandelingen over een nieuw regeerakkoord.

Goed contact en samenwerking waren er ook met de *SVB* (zie bijv. de *Knelpuntenbrief Sociale Verzekeringsbank. Bijlage – Stand van de uitvoering juni 2021*, waaraan door NOOM een bijdrage is geleverd). Daarnaast wisten *Pharos* en NOOM elkaar ook in 2021 goed te vinden.

De samenwerking tussen NOOM en de *Sociale Benadering van Dementie* kreeg ook in 2021 vastere vorm en zal in de toekomst leiden tot beter passende zorg voor de snelgroeiende groep migrantenouderde met dementie. Tijdens de uitzending van Tijd voor Max op 5 januari vertelde NOOM-coördinator Jeanny Vreeswijk-Manusiwa over het belang van specifieke aandacht voor oudere migranten binnen de zorg (zie *Uitzending gemist* vanaf 24:00).

Het is dankzij de stevige samenwerking met maatschappelijke organisaties, universiteiten en hogescholen dat het NOOM in staat is om als relatief kleine organisatie, een bijdrage te leveren aan zoveel projecten en initiatieven, zoals bijv. de projecten '*Taking Care of Caregivers*', '*Onafhankelijke cliëntondersteuning senioren met een klein netwerk*' en/of '*Gezond Genieten. Alcohol en ouder worden gaan niet goed samen*'.

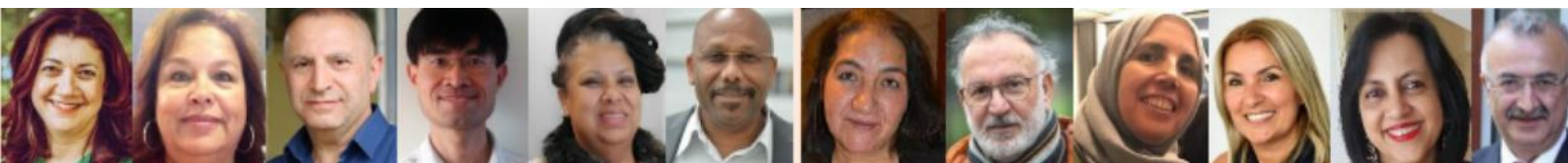

In 2020 is het NOOM als 11e partner toegetreden tot het landelijke programma *'Samen Ouder Worden'*, waarvan de **NOV** penvoerder is. Het vinden en binden van meer vrijwilligers met een migratieachtergrond en het bieden van betere ondersteuning en begeleiding aan

vrijwilligers(coördinatoren), zijn door corona belangrijker dan ooit gebleken. Net zoals het belang van samenwerking tussen maatschappelijke partners. In Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Amersfoort voeren we als NOOM eigen trajecten uit. In 2021 was er veel aandacht voor het contact tussen jong en oud, het digitaal vaardiger maken van vrijwilligers en ouderen, hebben we allerlei acties uitgevoerd om ouderen een hart onder de riem te steken en zijn we door middel van huisbezoeken in contact gebleven met de meest kwetsbare ouderen. NOOM draagt binnen SOW bij aan meer kennis over migrantenouderen, hoe hen te bereiken en met hen in gesprek te gaan. Daarnaast leveren we een bijdrage aan het geschikter maken van methodieken voor vrijwilligers met een migratieachtergrond. Zodat ook zij kunnen profiteren van de kennis van de SOW-partners. Samen Ouder Worden bood het NOOM ook een platform om breder bekend te worden en vruchtbare samenwerkingsverbanden op lokaal niveau aan te gaan, zoals bijv. in Amersfoort en Tiel. Hieruit zijn mooi producten voortgekomen waar we trots op zijn: het onderzoek naar de behoefte en het aanbod van cultuurspecifieke zorg in Amersfoort *'Oud worden in een herkenbare omgeving met kleuren en geuren van vroeger.'* en *'Samen Ouder Worden, Levens van Cennet, salima, Jamal, Oom S. en Ans'*. Uit de samenwerking zijn daarnaast ook diverse (video)interviews met migrantenouderen voortgekomen.

In 2021 is door NOOM ook hard gewerkt aan de afronding van de **Leidraad Cultuurspecifieke Zorg**. Een dergelijke leidraad is nodig om minder projectmatige en meer structurele aandacht voor passende zorg aan oudere migranten te bereiken. Feitelijk vormt de Leidraad ook een erkenning voor het feit dat er een groep ouderen is in Nederland waarop het huidige zorgaanbod onvoldoende aansluit. De leidraad moet die aansluiting verbeteren. Hierin zijn handvatten te vinden die beschrijven hoe het anders en beter kan. De *infosheet 'Maak kennis met de leefwereld van oudere migranten'* en het *'Overzicht: cultuurspecifieke woon-, zorg- en welzijnsinitiatieven'* zijn in 2021 breed gedeeld. De presentatie van de Leidraad vindt op 7 september 2022 plaats bij het Ministerie van VWS; minister Helder zal de Leidraad in ontvangst nemen.

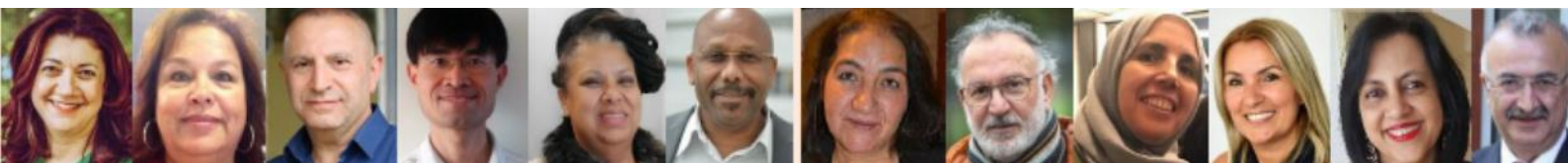

Ondanks alle hindernissen die corona opwierp waardoor de continuïteit van de activiteiten steeds weer onder druk stond en het niet alle groepen is gelukt om wekelijks bij elkaar te komen om *'samen te bewegen, samen te leren en samen te doen'*, bleven de bestaande ***Sociaal Vitaal in Kleur (SViK)***-groepen in Rotterdam overeind. Dankzij de inspanning van de netwerkversterkers en de lokale SViK-coördinator kwamen er zelfs nieuwe groepen bij, waardoor eind 2021 in totaal in Rotterdam 34 SViK-groepen actief zijn.

Ook zijn in 2021 in Utrecht 8 SViK-groepen van start gegaan dankzij subsidie van ZonMW. In dit project werkt het NOOM samen met DOCK en COSBO. Onderdeel van de samenwerking was erop gericht om (meer) structurele financiering van SViK door de gemeente te bewerkstelligen. De inspanningen van de Utrechtse netwerkversterkers en de lokale partners zijn in 2022 beloond, want inmiddels heeft ook de gemeente Utrecht zich aan SViK gecommitteerd.

Daarnaast zijn er in 2021 voorbereidingen getroffen om in o.a. Den Haag, Amersfoort en Roosendaal met het SViK-programma te kunnen starten. Het is onze ambitie om op termijn overal waar migrantenouderen er behoefte aan hebben Sociaal Vitaal-groepen te starten. De NOOM-netwerkversterkers zijn met verschillende gemeentes in gesprek over het belang en meerwaarde van dit programma, voor de ouderen zelf én voor de gemeente. Hopelijk zullen veel gemeenten het voorbeeld van Rotterdam en Utrecht volgen en binnen afzienbaar termijn SViK toevoegen aan hun ouderenspakket.

Corona eiste corona in 2021 zoveel tijd, energie en creativiteit, dat soms maar weinig overbleef om aan andere zaken te besteden. Zoals aan de inhaalslag waar we als NOOM eerder voor hebben gepleit en die bovendien harder dan ooit nodig is, juist vanwege corona. Op het terrein van cultuursensitieve en cultuurspecifieke zorg boeken we de nodige vooruitgang. Op andere terreinen zien we dat echter niet of nauwelijks: de inkomens- en gezondheidskloof tussen ouderen met en die zonder een migratieachtergrond is onverminderd groot en dreigt de komende jaren alleen maar groter worden. Er wordt nog te weinig geïnvesteerd in preventie evenals in het trainen, begeleiden en fatsoenlijk waarderen van vrijwilligers en sleutelfiguren. Omdat de verschillen in inkomen, gezondheid en (digitale) toegankelijkheid groter (dreigen te) worden, terwijl de beschikbaarheid van passende welzijns-, woon- en zorgvoorzieningen nog te wensen over laat, mogen we niet achterover leunen.

In de komende jaren zullen we als NOOM dan ook inzetten om onze bestaande projecten verder uit te bouwen en door middel van nieuwe initiatieven en samenwerkingsrelaties te bevorderen dat meer migrantenouderen in staat worden gesteld om zo lang mogelijk aan de samenleving te kunnen blijven deelnemen, waar nodig met de bij hen passende zorg en ondersteuning. De basis hiervoor is in 2021 versterkt.

